

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 8ης Μαρτίου 2006

για την εφαρμογή του άρθρου 30 παράγραφος 1 της οδηγίας 2004/17/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί του συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών, στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στην Αγγλία, Σκωτία και Ουαλία

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2006) 690]

(Το κείμενο στην αγγλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2006/211/EK)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

την οδηγία 2004/17/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 30 παράγραφοι 4 και 6,

την αίτηση που υπέβαλε ηλεκτρονικώς το Ηνωμένο Βασίλειο στις 2 Νοεμβρίου 2005 και την οποία επιβεβαίωσε με υπογεγραμμένη τηλεομοιοτυπία στις 8 Νοεμβρίου 2005 καθώς και τα πρόσθετα στοιχεία που ζήτησαν ηλεκτρονικώς οι υπηρεσίες της Επιτροπής στις 2 Δεκεμβρίου 2005, τα οποία διαβίβασε το Ηνωμένο Βασίλειο με ηλεκτρονική επιστολή στις 12 Ιανουαρίου 2006,

τα συμπεράσματα της ανεξάρτητης εθνικής αρχής, δηλαδή του Γραφείου Αγορών Φυσικού Αερίου και Ηλεκτρικής Ενέργειας (OFGEM), ότι πληρούνται οι όροι εφαρμογής του άρθρου 30 παράγραφος 1 της οδηγίας 2004/17/EK,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Το άρθρο 30 της οδηγίας 2004/17/EK προβλέπει ότι συμβάσεις που προορίζονται να επιτρέψουν την άσκηση δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας δεν υπόκεινται στην παρούσα οδηγία, εάν, οι εν λόγω δραστηριότητες, στο κράτος μέλος όπου ασκούνται, είναι άμεσα εκτεθειμένες στον ανταγωνισμό σε αγορές στις οποίες η πρόσβαση δεν είναι περιορισμένη. Η άμεση έκθεση στον ανταγωνισμό αξιολογείται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που λαμβάνουν υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου τομέα. Η πρόσβαση σε μία αγορά θεωρείται ότι δεν περιορίζεται εάν το κράτος μέλος έχει ενσωματώσει και εφαρμόσει τις διατάξεις της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας για την απελευθέρωση ενός συγκεκριμένου τομέα ή ενός μέρους του. Οι σχετικές διατάξεις περιλαμβάνονται στο παράρτημα XI της οδηγίας 2004/17/EK, οι οποίες για τον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας αφορούν την οδηγία

96/92/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1996, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας⁽²⁾. Η οδηγία 96/92/EK αντικαταστάθηκε από την οδηγία 2003/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2003, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της οδηγίας 96/92/EK⁽³⁾, η οποία απαιτεί μεγαλύτερο βαθμό απελευθέρωσης της αγοράς.

(2) Σύμφωνα με το άρθρο 62 σημείο 2 της οδηγίας 2004/17/EK ο τίτλος III της εν λόγω οδηγίας, που περιγράφει τους κανόνες που ισχύουν για τους διαγωνισμούς στον τομέα των υπηρεσιών, δεν εφαρμόζεται για τους διαγωνισμούς που διοργανώνονται για την άσκηση στο οικείο κράτος μέλος μιας δραστηριότητας για την οποία το άρθρο 30 παράγραφος 1 έχει κριθεί εφαρμοστέο με απόφαση της Επιτροπής ή θεωρείται ότι εφαρμόζεται σύμφωνα με την παράγραφο 4 δεύτερο ή τρίτο εδάφιο του άρθρου 30 ή την παράγραφο 5 τέταρτο εδάφιο του εν λόγω άρθρου.

(3) Η αίτηση που υπέβαλε το Ηνωμένο Βασίλειο αφορά την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στην Αγγλία, στη Σκωτία και στην Ουαλία. Λόγω του ενοποιημένου χαρακτήρα των αγορών των τριών αυτών γεωγραφικών περιοχών και της περιορισμένης ικανότητας⁽⁴⁾ συνδέσεων μεταξύ των δικτύων του Ηνωμένου Βασιλείου και των δικτύων άλλων περιοχών της Κοινότητας, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι η Αγγλία, η Σκωτία και η Ουαλία αποτελούν τη σχετική αγορά για την αξιολόγηση των όρων που περιλαμβάνονται στο άρθρο 30 παράγραφος 1 της οδηγίας 2004/17/EK. Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με ένα από τα πορίσματα της ανακοίνωσης της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Έκθεση σχετικά με την πρόοδο της δημιουργίας εσωτερικής αγοράς φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας⁽⁵⁾ (εφεξής «έκθεση 2005»), σύμφωνα με την οποία «... οι αγορές της ηλεκτρικής ενέργειας ... στην Ευρωπαϊκή Ένωση παραμένουν από οικονομική άποψη εθνικές».

(4) Η παρούσα αξιολόγηση, καθώς και οποιαδήποτε άλλη περιλαμβάνεται στην παρούσα απόφαση, αφορά μόνο την εφαρμογή της οδηγίας 2004/17/EK και δεν θίγει την εφαρμογή των κανόνων για τον ανταγωνισμό.

⁽²⁾ ΕΕ L 27 της 30.1.1997, σ. 20.

⁽³⁾ ΕΕ L 176 της 15.7.2003, σ. 37.

⁽⁴⁾ Της τάξης περίπου του 4 % της περιόδου αιχμής της ζήτησης.

⁽⁵⁾ COM(2005) 568 τελικό της 15.11.2005.

⁽¹⁾ ΕΕ L 134 της 30.4.2004, σ. 1· οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2083/2005 της Επιτροπής (ΕΕ L 333 της 20.12.2005, σ. 28).

- (5) Το Ηνωμένο Βασίλειο έχει ενσωματώσει και εφαρμόσει όχι μόνο την οδηγία 96/92/EK αλλά και την οδηγία 2003/54/EK. Συνεπώς, σύμφωνα με το άρθρο 30 παράγραφος 3 πρώτο εδάφιο η πρόσβαση στην αγορά θεωρείται ότι δεν περιορίζεται.
- (6) Η άμεση έκθεση στον ανταγωνισμό πρέπει να αξιολογείται βάσει διαφόρων κριτηρίων, κανένα εκ των οποίων δεν είναι εξ' ορισμού καθοριστικό. Στην έκθεση 2005 η Επιτροπή αναφέρει ότι «σε πολλές εθνικές αγορές αυτός ο κλάδος εμφανίζει υψηλό βαθμό συγκέντρωσης, γεγονός που εμποδίζει την αποτελεσματική ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας»⁽⁶⁾. Συνεπώς, θεωρείται ότι, όσον αφορά την παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας, «το συνολικό μερίδιο της αγοράς των τριών μεγαλύτερων παραγωγών αποτελεί δείκτη του βαθμού ανταγωνιστικότητας των εθνικών αγορών»⁽⁷⁾. Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία το συνολικό μερίδιο των τριών κύριων παραγωγών στην αγορά χονδρικής πώλησης ανέρχεται σε 39 %⁽⁸⁾, ποσοστό που είναι ικανοποιητικά χαμηλό και πρέπει να θεωρηθεί ως ένδειξη της άμεσης έκθεσης στον ανταγωνισμό.
- (7) Ο μηχανισμός των αγορών εξισορρόπησης θα πρέπει επίσης να θεωρηθεί ως δείκτης. Πράγματι, «κάθε επιχείρηση στην αγορά αυτή που δεν μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί το χαρτοφυλάκιο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στα χαρακτηριστικά των πελατών του διατρέπει τον κίνδυνο να υποστεί τις συνέπειες της διαφοράς μεταξύ της τιμής στην οποία ο διαχειριστής του συστήματος μεταφοράς θα πωλεί την ενέργεια εξισορρόπησης των αποκλίσεων και της τιμής στην οποία επαναγοράζει την πλεονάζουσα παραγωγή. Οι τιμές αυτές μπορούν να επιβληθούν απευθείας από τη ρυθμιστική αρχή στον διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς ή μπορεί να χρησιμοποιηθεί ένας μηχανισμός βασισμένος στην αγορά στον οποίο η τιμή καθορίζεται από τις προσφορές των άλλων παραγωγών που με τον τρόπο αυτό θέλουν να αυξήσουν ή να μειώσουν την παραγωγή τους. Οι μικρές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν ένα βασικό πρόβλημα σε περίπτωση που υπάρχει σοβαρή απόκλιση μεταξύ της τιμής αγοράς του διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς και της τιμής πώλησης. Αυτό συμβαίνει σε ορισμένα κράτη μέλη και ενδεχομένως να είναι επίζημο για την ανάπτυξη του ανταγωνισμού. Μία σημαντική απόκλιση μπορεί να είναι ένδειξη ανεπαρκούς ανταγωνισμού στην αγορά εξισορρόπησης στην οποία ενδέχεται να κυριαρχούν μόνο ένας ή δύο κύριοι παραγωγοί. Τα προβλήματα αυτά επιδεινώνονται ακόμα περισσότερο, όταν οι χρήστες του δικτύου δεν μπορούν να προσαρμόσουν τη θέση τους σχεδόν αμέσως»⁽⁹⁾. Από την καθιέρωση του μηχανισμού «BETTA» (British Electricity Trading and Transmission Arrangements) υπάρχει μια ενοποιημένη αγορά εξισορρόπησης για την Αγγλία, τη Σκωτία και την Ουαλία. Τα κύρια χαρακτηριστικά της είναι τέτοια (εφαρμογή των τιμών της αγοράς, ημίωρη προθεσμία παραλαβής των προσφορών ηλεκτρικής ενέργειας και σχετικά μικρή απόκλιση των τιμών) που θα πρέπει να θεωρηθούν ως δείκτες άμεσης έκθεσης της στον ανταγωνισμό.
- (8) Δεδομένων των χαρακτηριστικών του εν λόγω προϊόντος (εν προκειμένω ηλεκτρική ενέργεια) και της σπανιότητας ή έλλειψης κατάλληλων υποκατάστατων προϊόντων ή υπηρεσιών, ο ανταγωνισμός ως προς τις τιμές και η διαμόρφωση των τιμών αποκτούν μεγαλύτερη σημασία κατά την αξιολόγηση της κατάστασης του ανταγωνισμού στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας. Ο αριθμός των πελατών που αλλάζουν προμηθευτή είναι ένας δείκτης γνήσιου ανταγωνισμού ως προς τις τιμές και επομένως, εμμέσως, «φυσικός δείκτης της αποτελεσματικότητας του ανταγωνισμού. Εάν λίγοι πελάτες αλλάζουν προμηθευτή, υπάρχει ενδεχομένως πρόβλημα λειτουργίας της αγοράς, παρόλο που δεν πρέπει να παραβλέπονται τα πλεονεκτήματα από τη δυνατότητα αναδιαπραγμάτευσης με τον παραδοσιακό προμηθευτή»⁽¹⁰⁾. Επιπλέον, «η ύπαρξη ρυθμιζόμενων τιμών τελικού χρήστη αποτελεί σαφώς ένα καθοριστικό παράγοντα της συμπεριφοράς των πελατών... Παρόλο που η διατήρηση των ελέγχων μπορεί να δικαιολογείται κατά τη μεταβατική περίοδο, οι έλεγχοι αυτοί θα προκαλούν όλο και πιο πολλές στρεβλώσεις καθώς πλησιάζει ο χρόνος υλοποίησης νέων επενδύσεων»⁽¹¹⁾.
- (9) Στο Ηνωμένο Βασίλειο το ποσοστό αλλαγής προμηθευτή για τις τρεις κατηγορίες πελατών (οι βιομηχανικοί χρήστες μεγάλης και πολύ μεγάλης κλίμακας, οι μικρές και μεσαίες βιομηχανικές και εμπορικές επιχειρήσεις και οι πολλοί μικρές επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά) υπερβαίνει το 70 % για τις δύο πρώτες ομάδες και είναι περίπου 50 % για την τελευταία κατηγορία⁽¹²⁾. Ο έλεγχος των τιμών για τον τελικό καταναλωτή καταργήθηκε το 2002⁽¹³⁾. Η κατάσταση στο Ηνωμένο Βασίλειο μπορεί, επομένως, να θεωρηθεί ικανοποιητική όσον αφορά τη δυνατότητα αλλαγής προμηθευτή και τον έλεγχο των τιμών για τον τελικό χρήστη και θα πρέπει να θεωρηθεί ως δείκτης για την άμεση έκθεση στον ανταγωνισμό.
- (10) Βάσει των εν λόγω δεικτών και της γενικής κατάστασης στην Αγγλία, στη Σκωτία και στην Ουαλία (συγκεκριμένα ο βαθμός στον οποίο τα δίκτυα έχουν αποδοσμευθεί από την παραγωγή/προμήθεια και η αποτελεσματική ρύθμιση της πρόσβασης στο δίκτυο) που προκύπτει από τα στοιχεία που διαβίβασε το Ηνωμένο Βασίλειο, από την έκθεση 2005 και από το τεχνικό παράρτημα, πρέπει να θεωρηθεί ότι πληρούται ο όρος της άμεσης έκθεσης στον ανταγωνισμό που προβλέπει το άρθρο 30 παράγραφος 1 της οδηγίας 2004/17/EK όσον αφορά την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στην Αγγλία, τη Σκωτία και την Ουαλία. Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 5 ανωτέρω, πρέπει να θεωρηθεί ότι πληρούται ο άλλος όρος της ελεύθερης πρόσβασης στη δραστηριότητα. Επομένως, η οδηγία 2004/17/EK δεν πρέπει να εφαρμοστεί, όταν οι αναθέτοντες φορείς συνάπτουν συμβάσεις που αποσκοπούν στην διασφάλιση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας σ' αυτές τις γεωγραφικές περιοχές, ούτε όταν οργανώνουν διαγωνισμούς για την άσκηση μιας τέτοιας δραστηριότητας στις ίδιες αυτές περιοχές.

⁽⁶⁾ Βλέπε έκθεση 2005, σ. 2.

⁽⁷⁾ Βλέπε έκθεση 2005, σ. 7.

⁽⁸⁾ Βλέπε έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής τεχνικό παράρτημα στην έκθεση 2005, SEC(2005) 1448, σ. 44, πίνακας 4.1, εφεξής «τεχνικό παράρτημα».

⁽⁹⁾ Τεχνικό παράρτημα σ. 67-68.

⁽¹⁰⁾ Έκθεση 2005, σ. 9.

⁽¹¹⁾ Τεχνικό παράρτημα σ. 17.

⁽¹²⁾ Έκθεση 2005, σ. 10.

⁽¹³⁾ Τεχνικό παράρτημα σ. 177.

- (11) Η παρούσα απόφαση στηρίζεται στη νομική και πραγματική κατάσταση το Νοέμβριο του 2005, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που διαβίβασε το Ηνωμένο Βασίλειο, από την έκθεση 2005 και από το τεχνικό της παράρτημα. Μπορεί να αναθεωρηθεί, εάν, λόγω σημαντικών αλλαγών στη νομική ή στην πραγματική κατάσταση, δεν πληρούνται πλέον οι όροι εφαρμογής του άρθρου 30 παράγραφος 1 της οδηγίας 2004/17/ΕΚ.
- (12) Τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα απόφαση είναι σύμφωνα με τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής για τις δημόσιες συμβάσεις,

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η οδηγία 2004/17/ΕΚ δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις που συνάπτονται από τους αναθέτοντες φορείς με σκοπό να διασφαλιστεί η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στην Αγγλία, στη Σκωτία και στην Ουαλία.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση βασίζεται στη νομική και πραγματική κατάσταση το Νοέμβριο του 2005, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που διαβίβασε το Ηνωμένο Βασίλειο, από την έκθεση του 2005 και από το τεχνικό του παράρτημα. Μπορεί να αναθεωρηθεί, εάν, λόγω σημαντικών αλλαγών στη νομική κατάσταση ή στα γεγονότα, δεν πληρούνται πλέον οι όροι εφαρμογής του άρθρου 30 παράγραφος 1 της οδηγίας 2004/17/ΕΚ.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βορείου Ιρλανδίας.

Βρυξέλλες, 8 Μαρτίου 2006.

Για την Επιτροπή
Charlie McCREEVY
Μέλος της Επιτροπής